

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 20.3.2006 63. vuosikerta Numero 1 Sivu 10

Kyllä sonnikin kasvaa laitumella

Susanna Jansson ja Arto Huuskonen, MTT

Laiduntaminen hidasti yli vuodenikäisten maitorotuisten sonnien päiväkasvua verrattuna pihattokasvatukseen. Tästä huolimatta laiduntaminen kannatti, koska laidunsonnien teuraspainot olivat hieman suuremmat kuin pihatossa kasvatettujen sonnien. Sonnien laiduntaminen vaatii erityistä huolellisuutta ja asiaan paneutumista eikä sovi kaikille tiloille.

Pohjois-Pohjanmaalla Ruukissa tutkittiin MTT:n ja Lihateollisuuden tutkimuskeskuksen yhteistyönä, kuinka maitorotuiset sonnit kasvavat laitumella. Kasvun lisäksi selvitettiin laiduntamisen vaikutusta lihan laatuun ja naudanlihan rasvahappokoostumukseen. Sonnit olivat tutkimuksen alkaessa keskimäärin 15 kuukauden ikäisiä. Laidunkausi kesti noin 2,5 kuukautta, minkä jälkeen sonnit teurastettiin.

Laidunrehu on parhaimmillaan edullista ja laadukasta rehua, jota voitaisiin tämän tutkimuksen perusteella hyödyntää myös maitorotuisten sonnien kasvatuksessa. Lihantuotantoon kasvatettavia sonneja ei juurikaan laidunneta Suomessa. Isoja sonneja pidetään huonoina ja rauhattomina laiduntajina, minkä vuoksi niiden kasvattaminen laitumella ei olisi tehokasta ja kannattavaa. Sonneja rauhallisempia ja hidaskasvuisempia härkiä laidunnetaan sellaisissa maissa, joissa voidaan hyödyntää pidempää laidunkautta kuin Suomessa.

Sonni muistaa vuodenkin päästä

Kookkaiden sonnien (noin 550 kg) laiduntaminen onnistui ilman suurempia ongelmia. Sonnien käsittelyä helpottivat pienet laidunryhmät, joissa oli neljä ja viisi eläintä. Tutkimusteknisistä syistä ryhmät olivat samankokoiset kuin vertailuryhmät pihatossa.

Eläimet saivat purkaa suurimmat paineet ennen laitumelle laskua metalliaitaelementeistä kootussa tarhassa, jonka sisäpuolella oli sähkölanka. Sonnit olivat laiduntaneet jo edellisenä kesänä, mikä näytti helpottavan niiden sopeutumista. Ryhmään yritettiin liittää mukaan sonni, jolla ei ollut aikaisempaa kokemusta laiduntamisesta. Se jouduttiin kuitenkin passittamaan takaisin pihattoon, koska se ei osannut varoa sähköaitoja.

Laitumet oli jaettu viiteen lohkokseen, joita syötettiin sonneille 4 - 11 päivän ajan. Sonnit laidunsivat alkukesän ja loppukesän

timoteinurmea ja keskikesällä yksivuotista kaura-italianraiheinäkasvustoa. Laidunrehua oli tarjolla runsaasti. Laidunta oli noin 0,5 ha sonnia kohti, mikä oli turhankin paljon. Yli vuodenikäiset sonnit tarvitsevat peltolaidunta vähintään 0,20 - 0,35 ha. Pihatossa sonneille annettiin vapaasti säilörehua, ja ne saivat sekä laitumella että pihatossa 5 kg ohraa päivässä. Osalla lohkoista eläimillä oli mahdollisuus hakeutua säänsuojaan.

Vahva loppukiri

Laidunkaudella sonnit kasvoivat laitumella keskimäärin 840 ja pihatossa 950 grammaa päivässä. Eläinten painot laskivat laitumella ensimmäisten neljän viikon aikana, mutta laidunsonnit kirivät loppulaidunkaudella pihattosonneja kiinni kasvussa. Eläinten koko kasvatusajalta mitattuna päiväkasvu oli keskimäärin 1 200 grammaa päivässä, mikä on varsin kohtuullista maitorotuisille sonneille.

Laiduntaminen lisäsi sonnien nettokasvua, ja laiduntaneiden eläinten keskimääräinen teuraspaino oli suurempi kuin pihatossa kasvatettujen, vaikka kasvatusaikana tehtyjen punnitusten perusteella asian olisi voinut olettaa olevan päinvastoin. Laidunsonnien nettokasvu oli 594 grammaa päivässä ja teurasprosentti 54. Pihattosonnien nettokasvu oli laidunkauden aikana 519 grammaa päivässä ja teurasprosentti 52.

kuvat: Paula Martiskainen

Pehmeämpää rasvaa laitumelta

Laidunsonnien lihaksensisäisen rasvan rasvahappokoostumus oli lähempänä suomalaisia ravitsemussuosituksia kuin pihattosonnien rasvan. Laiduntaminen vähensi tyydyttyneiden ja lisäsi monitydyttymättömien rasvahappojen pitoisuutta lihassa.

Maitorotuisten sonnien laidunkasvatus onnistui tässä tutkimuksessa, mutta se vaatii erityistä huolellisuutta ja asiaan paneutumista eikä ole kaikille tiloille sopiva kasvatusmalli. Sonneja laidunnettaessa on erityisen tärkeää varmistaa, että eläimet pysyvät laitumella. Myös niiden hoitamisen ja käsittelyn on oltava turvallista. Toimiva sähköaita ja riittävästi hyvää laidunrehua ovat jo kohtuullisen hyvät vakuutukset. Ruukissa pyrittiin välttämään sonnien käsittelyä yksin ja esimerkiksi väkirehuruokinta oli järjestetty niin, että väkirehut voitiin jakaa aitauksen ulkopuolelta.

Lisätietoja: susanna.jansson@mtt.fi
puh. (08) 2708 4549

Laidun on lihantuotantoon kasvatettaville sonneille harvinaista herkkua, koska sonneja pidetään levottomina laiduntajina. Siitä huolimatta sonnien loppukasvatus onnistui kohtuullisen hyvin laitumella. Lepohetket vietetään mielellään kaverin vieressä, vaikka tilaa olisi köllötellä kauempanakin.